

Strategi for væresteder og tilknyttede tilbud

17. april 2024

Forord

I Kolding Kommune ønsker vi at bidrage til, at alle mennesker får muligheden for at leve et selvstændigt og meningsfuldt liv. Det gælder, uanset om man har en kognitiv funktionsnedsættelse, en psykisk sårbarhed eller er i en udsat position. Det betyder ikke, at alle kan opnå et selvstændigt liv uden hjælp fra kommunen eller andre aktører, men alle skal have muligheden for at forbedre deres livskvalitet og livssituation. Vi tror på, at det gode liv præget af selvværd og sammenhæng leves i værdifulde fællesskaber, og dem skal vi som kommune bidrage til at facilitere.

Som kommune er det en af vores centrale opgaver at støtte og hjælpe mennesker, der oplever udfordringer i livet. Det forudsætter en nysgerrig tilgang til mennesker, et højt fagligt niveau og et tæt samarbejde, hvor vi tager udgangspunkt i den enkelte borger. Samtidig kræver det, at vi har høje ambitioner for vores samarbejde – både internt i kommunen og med private aktører på området, så vi evner at spille hinanden gode og skabe nye muligheder.

Med vores fælles tilgang 'Selvværd og Sammenhæng' har vi taget første skridt i forhold til at skabe en god, sammenhængende tilgang til mennesker, der har behov for hjælp fra social- og arbejdsmarkedsområdet. Alligevel er der behov for en endnu klarere retning for arbejdet på værestederne, som skaber et fælles, fagligt fundament for vores støtte og hjælp til borgere i udsatte positioner. Det gælder uanset om værestederne er forankret i Kolding Kommune eller hos en privat aktør.

Derfor har Social og Arbejdsmarked i efteråret 2023 taget initiativ til at udvikle en strategi for væresteder og tilknyttede tilbud i Kolding Kommune. Med strategien konkretiseres tilgangen 'Selvværd og Sammenhæng' på et specifikt fagområde. Samtidig er strategien også med til at sikre, at kommunen sammen med sine tætte samarbejdspartnere forpligtes til at samarbejde og arbejde i samme strategiske retning til gavn for alle kommunens borgere. Strategien suppleres af en understøttende struktur for væresteder og en række konkrete initiativer. Dette skal samlet bidrage til, at strategien får den ønskede effekt. Med strategien sættes ligeledes en politisk retning for området gennem vores politiske vision.

Social og Arbejdsmarked vil gerne takke brugere, medarbejdere, ledere, Handicaprådet og Udsatterrådet for at komme med gode bidrag til strategien. Samtidig sender vi en stor tak til de private organisationer, der driver væresteder i Kolding Kommune, for at være tætte samarbejdspartnere gennem hele processen.

På vegne af Social og Arbejdsmarked

Formand i Social og Arbejdsmarked

Trædesten i livet

- En politisk vision for væresteder og tilknyttede tilbud i Kolding Kommune

Mennesker med kognitive funktionsnedsættelse, psykiske sårbarheder eller i udsatte positioner kan i deres dagligdag have brug for et omsorgsfuldt, trygt og rart sted at opsøge fællesskab, støtte og nærvær. Her kan værestederne bidrage med, at borgerne kommer ud af deres hjem og får kontakt til kvalificerede fagprofessionelle og frivillige, der kan hjælpe dem. Nogle kan have brug for hjælp til at fastholde deres eksisterende livsvilkår, mens andre kan søge rådgivning og støtte til at udvikle og forbedre deres liv og evne til at leve et selvstændigt liv.

Værestederne bidrager med meningsfulde fællesskaber for mennesker, som kan have svært ved at finde det andre steder. Ved at møde andre mennesker i lignende livssituationer kan borgerne undgå ensomhed, finde rollemodeller for et fremtidigt liv og skabe netværk, som de kan støtte sig til både på og uden for værestederne. De meningsfulde fællesskaber kræver nærvær og fællesskab, hvor frivillige kræfter i høj grad kan bidrage positivt.

Gennem en bæredygtig tilgang, der tager udgangspunkt i det enkelte menneskes ressourcer og livssituation, skal værestederne støtte deres målgruppe i at leve et selvstændigt liv. Værestederne skal understøtte brugernes muligheder og ønsker gennem aktiviteter, som de har mulighed for at fastholde i et liv uden hjælp fra værestederne. Det kræver, at væresteder og brugere i fællesskab har blik for mulige aktiviteter på og uden for værestedet, da brugerne skal lære at kunne begå sig alene uden for værestedets fysiske og trygge rammer. Samtidig kan det understøtte borgernes selvstændige liv, at værestederne også kan hjælpe med mindre praktiske elementer, som forbedrer borgerens hverdag, fx hjælp til at etablere digital kontakt til kommunen.

Værestederne i Kolding Kommune ser vi som en del af den samlede hjælp til mennesker med funktionsnedsættelse, psykiske sårbarheder eller i udsatte positioner. Vi ved, at mange borgere har flere berøringsflader med kommunen og andre tilbud, og vi samarbejder tæt med de øvrige dele af kommunen og civilsamfundet for at skabe en helhedsorienteret indsats til borgerne ud fra deres individuelle behov. Vi vil arbejde for at styrke kendskabet til værestederne blandt relevante fagprofessionelle, som kan skabe gode overgange til værestederne. Samtidig vil vi også flytte indsatser ud på værestederne, så de kommer tættere på borgerne og deres daglige gang på værestederne.

Den politiske vision forudsætter et vedvarende fokus på at anvende vores ressourcer bedst, tilpasse vores struktur og indsatser til borgernes behov, styrke samarbejdet med frivillige og søge midler, hvor det kan understøtte værestederne og deres aktiviteter.

Formål med strategien

Baggrund for strategien

I 2023 blev der igangsat et arbejde med at udvikle værestedsområdet. Arbejdet blev igangsat ud fra en oplevelse af, at området havde behov for en fælles retning og en styrket koordinering. Samtidig var det oplevelsen, at der gennem styrkede samarbejder mellem de forskellige aktører på området, kunne skabes et stærkt værestedsområde til gavn for de borgere, der opsøger tryghed, støtte og vejledning på værestederne.

På den baggrund blev der initieret en proces, som organiserede nøglepersoner fra værestedsområdet i et tæt samarbejde om processen. Det drejer sig om nøglepersoner fra kommunale og private væresteder. Samtidig har der også været fokus på at indhente input fra andre private aktører, som har erfaring med at drive væresteder. Dette har haft til formål at søge inspiration til at drive eksisterende væresteder i kommunen og til at afsøge mulighed for nye samarbejder om drift af væresteder.

Processen har været karakteriseret af Kolding Kommunes designtænkning, hvor borgere, medarbejdere og ledere er tæt inddraget i at identificere udfordringer og løsninger. Her er 70 borgere, frivillige, medarbejdere og ledere blevet inddraget i processen gennem interview og workshop om styrker, udfordringer, behov og muligheder på værestederne. Dette har ledt frem til de fire pejlemærker, som sætter fokus på, hvordan værestederne skal udvikle sig fremadrettet.

Hvad er en strategi?

Kolding Kommune arbejder efter visionen 'Sammen designer vi livet' og tilgangen 'Borgerens Centrum'. Strategien for væresteder og tilknyttede tilbud er et eksempel på, hvordan kommunens fælles tilgang 'Borgerens Centrum' kan konkretiseres i en faglig retning for arbejdet med udsathed og handicap.

Strategien er et styringsværktøj for ledere af væresteder, der udgør en fælles strategisk retning for området, som hvert værested skal være en del af. Med strategien fortæller vi, hvilken opgave værestederne skal løse – og hvordan. Herefter er det op til den enkelte værestedsleder at konkretisere strategien i forhold til sit eget værested og sikre, at værestedet på bedst mulig vis bidrager til helheden.

Med strategien er det målet, at der i højere grad end tidligere skabes en fælles retning for værestederne, og at der sikres et samarbejde omkring borgeren på tværs ud fra en enighed omkring kerneopgaven, tilgang og pejlemærker. Med dette formål skal strategien bidrage til at sikre et tæt samarbejde omkring borgeren, så denne oplever mening gennem relevante og sammenhængende tilbud, koordination og høj kvalitet.

Strategien er udformet af Social- og Arbejdsmarkedsforvaltningen i samarbejde med relevante private organisationer, der driver væresteder og tilbud til målgruppen i Kolding Kommune. Målgruppen for strategien er ledere og medarbejdere på væresteder.

Værestedsområdet

Et værested i Kolding Kommune er et sted, som mennesker med funktionsnedsættelser, psykiske sårbarheder og i udsatte positioner kan opsøge for at være eller få hjælp til at udvikle sig. Værestedernes rolle er derfor dynamisk og fungerer både som fristed og udviklingssted.

- Værestederne varetager basale behov som eksempelvis et varmt og rart sted at være, en kop kaffe og lidt mad.
- Værestederne har også en central funktion ift. at skabe samvær og meningsfulde fællesskaber for mennesker i udsatte positioner, som har svært ved at opsøge det andre steder.
- Værestederne tilbyder aktiviteter, som kan understøtte meningsfuldhed for borgeren.
- Værestederne tilbyder hjælp, råd og vejledning, så mennesker med udviklingsmuligheder og -ønsker hjælpes videre i deres liv.

- Værestederne bygger bro til andre indsatser i kommunen og i civilsamfundet, som kan hjælpe borgerne ud fra deres aktuelle behov.

Værestederne er den midlertidige platform, der kan hjælpe borgeren ind i fællesskaber og videre ud i nye fællesskaber uden for værestederne eller andre støtteforanstaltninger. På værestederne bliver man understøttet i den retning, der er meningsfuld for den enkelte, og derfor er værestederne åbne tilbud. På værestederne skal der være mulighed for konkret hjælp til udfordringer, når man selv er klar til at modtage hjælpen.

Værestederne dækker ikke kun over fysiske lokationer, hvor man som borger kan møde andre mennesker. Værestederne tilbyder også en række aktiviteter uden for de fysiske rammer af værestedet, som kan understøtte borgerne i deres behov. Det kan eksempelvis være ture i naturen, byen eller aktiviteter såsom udflugter til svømmehal, besøg hos en læge eller tandlæge og overgange til andre tilbud i kommunen eller civilsamfundet. Samtidig vil det også være en del af de tilknyttede tilbud at have udkørende funktioner for at få borgere i forskellige geografiske dele af kommunen. Alle disse tilbud knytter sig til værestedets formål om at understøtte, at borgeren fastholdes på et bestemt niveau i livet eller udvikles til at kunne klare sig mere selvstændigt.

Målgruppe

Målgruppen for værestederne i Kolding Kommune er mennesker i socialt udsatte positioner, der kan have et behov for et særligt fristed og udviklingssted for at fastholde og udvikle sit liv. Målgruppen er defineret ud fra deres nuværende eller tidligere liv. Den socialt udsatte position i det nuværende liv kan afspejles gennem en funktionsnedsættelse, en psykisk sygdom, misbrug eller hjemløshed. Den socialt udsatte position som følge af det levede liv kan afspejles gennem tidligere anbringelser, tidligere misbrug eller særligt udsat hverv, som kan skabe et behov for en efterfølgende understøttelse af en god vej videre i livet.

På de fleste væresteder i Kolding Kommune vil der være åben adgang for alle. Mennesker i udsatte positioner vil ikke blive valgt fra, fordi de ikke er udsatte nok. Samtidig er det også vigtigt, at man som bruger modtager den rette støtte, hvorfor værestederne har fokus på at sikre et godt match mellem bruger og værested og evt. hjælpe brugerne videre til andre mere relevante væresteder.

Kolding Kommune har som udgangspunkt ikke væresteder, der henvender sig direkte til den brede gruppe af unge i socialt udsatte positioner. Det er kommunens vurdering, at denne målgruppe bedst støttes ved at blive hjulpet i overgangen til tilbud i civilsamfundet, for fra start at lede dem hen mod et selvstændigt liv uden hjælp fra kommunen. Samtidig har unge i udsatte positioner mulighed for at komme på væresteder for bredere aldersmæssige målgrupper.

Fælles faglig tilgang

I Kolding Kommune tror vi på, at alle mennesker har mulighed for at få et godt liv med udgangspunkt i deres ønsker og drømme. Vi tror på, at alle, der kommer på værestederne, er gode i sig selv, men ofte ikke har det godt nok, når de kommer til værestederne. I vores arbejde på værestederne tager vi derfor udgangspunkt i borgerne og ser på, hvordan de kan hjælpes videre i deres liv.

For at lykkes med det, kræves en tilgang til borgeren, som bygger på relationer såvel som faglighed. Når relationer og faglighed går hånd i hånd, evner vi at se hele mennesket og adskille mennesket fra dets livssituation. Her bliver det menneskets ønsker, behov og udfordringer, der er i centrum for hjælp og støtte.

Relationsarbejdet bliver særlig vigtigt i det første møde. Som ny bruger kan det være svært at vise sin sårbarhed og række ud. Derfor det er helt essentielt, at værestedernes medarbejdere og frivillige evner at række ud til borgere, invitere dem ind og interessere sig for dem. Det første møde og de forventninger, det skaber, skal herefter bæres videre i samarbejdet mellem værestedet og borgeren.

Værestederne i Kolding Kommune varetages af flere aktører, og en fælles faglig tilgang er derfor vigtig. Den fælles tilgang skal sikre borgere i målgruppen en koordineret og helhedsorienteret indsats, men samtidig også bidrage til at sætte en tydelig retning og ramme for området, som sikrer en bred vifte af supplerende tilbud.

'Borgerens Centrum' og 'Selvværd og Sammenhæng'

I Kolding Kommune arbejder alle forvaltninger ud fra 'Borgerens Centrum' og 1-2-3-modellen. Det er kommunens fælles tilgang til opgaveløsning, som sikrer et fælles udgangspunkt, når der skabes sammenhæng og løsninger på tværs af organisatoriske samarbejdsflader. 'Borgerens Centrum' er et udtryk for, at der i mødet med borgeren altid skal tages udgangspunkt i vedkommendes virkelighed, ønsker og behov.

I Social- og Arbejdsmarkedsforvaltningen har man videreudviklet på 'Borgerens Centrum', så tilgangen passer bedre til de opgaver, forvaltningen varetager. Videreudviklingen, der sætter rammerne for den daglige opgaveløsning, har fået navnet 'Selvværd og Sammenhæng'. Til tilgangen er der knyttet fem leveregler, der altid gælder i mødet med borgere.

Som det fremgår af levereglerne, er det helt centrale i 'Selvværd og Sammenhæng', at man som medarbejder skal huske at se borgeren som et helt menneske og være nysgerrig på alle dele af borgerens liv – ikke kun på de områder, der vedrører ens eget fagområde.

1-2-3 modellen er en præcisering af måden, hvorpå man skal arbejde for at sikre såvel 'Borgerens Centrum' som 'Selvværd og Sammenhæng'. På modellens første trin afklares de specifikke behov, det enkelte menneske har. Dernæst bruges de identificerede ønsker og behov til at skabe meningsfulde løsninger. På det tredje og sidste trin indtænkes og inddrages de samarbejdspartnere, der er relevante for at sikre, den optimale løsning. Samarbejdspartnerne kan dække over såvel nære kolleger, andre forvaltninger og civilsamfundet.

'Selvværd og Sammenhæng' og dens konkretisering i 1-2-3-modellen giver medarbejderne et fælles udgangspunkt og sikrer, at borgerne bliver mødt af nysgerrige spørgsmål, inden vedkommende bliver præsenteret for faglige løsninger. I Kolding Kommune tager vi udgangspunkt i borgerens virkelighed og lader systemet tilpasse sig borgerne – ikke omvendt. På den måde sørger vi for, at borgerne får et

tilfredsstillende forløb med relevante tilbud, og at kommunens medarbejdere får brugt deres faglighed på den rigtig måde.

Disse tilgange forventer vi også er udgangspunktet hos vores tætte samarbejdspartnere på f.eks. værestedsområdet.

Recoveryorienteret rehabilitering

Med 'Selvværd og Sammenhæng' som vores overordnede tilgang er det samtidig værestedernes mål at arbejde efter tilgangen recoveryorienteret rehabilitering.

Med recovery-begrebet ønsker værestedsområdet at sætte fokus på den personlige og sociale recovery, hvor det er borgerens egen oplevelse af trivsel og selvværd i tilværelsen, der er i centrum. Borgeren skal betragtes som en ekspert i eget liv, som bidrager med viden om personlige drømme, ønsker og håb. Den personlige recovery's mål er, at borgeren selv oplever sit liv som meningsfuldt og tilfredsstillende, mens den sociale recovery's mål er at gøre borgeren i stand til at deltage i arbejde, uddannelse og fællesskaber trods udsathed eller handicap.

Med rehabiliteringsbegrebet sættes der en tidsbegrænsning på den indsats, som kommunen bidrager med. Indsatsen skal være målrettet, koordineret og sammenhængende og gøre borgeren i stand til at leve et liv, som borgeren selv oplever som meningsfuldt og tilfredsstillende.

På væresteder i Kolding Kommune skal borgerne således mødes af en recoveryorienteret rehabiliterende indsats, hvor de i en periode af deres liv modtager indsatser med fokus på at fastholde og forbedre borgerens livssituation. Indsatserne skal tage udgangspunkt i borgernes egne drømme og ønsker og se på borgerens ressourcer og netværk. Borgerens skal mødes med åbenhed, omsorg og respekt, og værestederne skal have blik for at tilpasse indsatser, så de harmonerer med øvrige indsatser, borgeren modtager. På den måde skal det sikres, at indsatsen fra værestedet bedst muligt støtter op om borgerens liv.

Klar kerneopgave

Værestedsrådets brede målgruppe øger behovet for en klart defineret, fælles kerneopgave.

Kerneopgaven er den overordnede opgave, værestederne skal løse for at skabe værdi for borgerne. Den fælles kerneopgave skal sikre, at der på tværs af værestederne arbejdes sammen mod et fælles mål.

Mens kerneopgaven for værestedsområdet kan formuleres på et overordnet plan, kan den også foldes ud for de forskellige områder, så hvert værested definerer sin egen kerneopgave. Værestedets kerneopgave skal spille ind i værestedernes samlede kerneopgave, som en central del af løsningen. Samtidig skal den være lokal og skabe en fælles tilgang og retning for medarbejdernes og de frivilliges opgaveløsning, så det ikke overlades til den enkelte at definere sin opgave og rolle. Værestedets kerneopgave er med til at stille og definere opgaverne til medarbejderne og de frivillige, som de kan anvende deres faglige metoder til at udfylde. Den fælles retning skal samtidig sikre kvalitet i tilbuddene og tydeliggøre for samarbejdspartnere og brugere, hvad der kan forventes af et værested i Kolding Kommune.

Værestedsrådets kerneopgave

Værestederne i Kolding Kommune har følgende kerneopgave:

Værestedernes kerneopgave er at styrke mulighederne hos mennesker i socialt udsatte positioner ved at skabe et fri- og udviklingssted, som faciliterer meningsfulde fællesskaber gennem aktiviteter, brobygning og rådgivning.”

Værestederne lykkes således, når mennesker i socialt udsatte positioner oplever at blive styrket i deres muligheder for at leve et godt og selvstændigt liv.

Pejlemærker for værestederne i Kolding Kommune

Den recoveryorienterede rehabiliterende tilgang og Selvværd og Sammenhæng udgør Kolding Kommunes menneskesyn og tilgangen til brugerne på værestederne og deres tilknyttede tilbud. Det er grundlaget for arbejdet på værestederne i Kolding. Samtidig er der også opstillet fire pejlemærker for arbejdet på værestederne. De fire pejlemærker er blevet identificeret gennem en designproces med inddragelse af borgere, medarbejdere, ledere og frivillige fra både kommunale og private væresteder i kommunen.

1. Fristed og udviklingssted

På værestederne kommer mennesker med meget forskellige livssituationer. Nogle mennesker arbejder med at komme tilbage i eget liv, mens andre har haft vanskelige livssituationer i mange år. De kommer for at have et sted at tage hen, et sted at mødes med andre mennesker i samme livssituation, et sted at indgå i aktiviteter med andre, et sted at få støtte og vejledning, eller et sted at få et måltid med. Bredden i målgruppen stiller krav til, at værestederne kan levere en bred indsats for borgerne. De skal balancere mellem at være et fristed og et udviklingssted med udgangspunkt i den enkelte borgers behov og muligheder.

Værestederne skal være et fristed for alle mennesker i en udsat position. Det skal være et sted, hvor de kan komme uden krav og forventninger, så det er et trygt sted at være og opsøge støtte og fællesskaber. Værestedet som fristed sætter fokus på at skabe et rart miljø, hvor mennesker i udsatte positioner har lyst til at komme og være ud fra deres eksisterende kompetencer og behov. Fristedet bidrager til at fastholde brugernes eksisterende muligheder ved at give dem noget at stå op til og komme ud til. På den måde fastholdes tilknytningen til omverdenen, sociale relationer og relationer til personale og ressourcestærke frivillige, som kan hjælpe borgeren videre, når og hvis der er behov og mulighed for det.

Værestederne skal også være et udviklingssted for mennesker i udsatte positioner, som evner eller har ressourcerne til at udvikle sig imod et selvstændigt liv. Her skal værestedet være en del af indsatsen til borgeren, som støtter borgeren i sine udviklingsmuligheder og -behov. Værestedet kan bidrage til at være en del af et fællesskab på værestedet og uden for værestedet. Borgere kan hjælpes til at lære selv at kunne håndtere dagligdags ting, som gør det lettere for borgere at leve selvstændigt. Her arbejder værestederne ud fra en tilgang til at hjælpe borgeren ud i eget liv ved at give en midlertidig støtte til borgeren med fokus på, at borgeren på sigt skal kunne klare sig selv og have et bedre liv.

2. Meningsfulde fællesskaber

Mange brugere af værestederne kommer på værestederne for at have en tryk base og være en del af et socialt netværk. Både som fristed og som udviklingssted har værestederne det som en central del af kerneopgaven at understøtte meningsfulde fællesskaber for mennesker i socialt udsatte positioner. Meningsfulde fællesskaber handler om at være en del af et fællesskab, der skaber værdi og en oplevelse af at høre til.

For at skabe et fællesskab, der opleves som meningsfuldt, er det vigtigt, at borgerne kan identificere sig med de øvrige brugere af værestedet. De kan være om fælles aktiviteter, ønsker eller udfordringer. På den måde kan de indgå i nye sammenhænge og deltage i aktiviteter, de finder værdifulde. Det er med til at modvirke ensomhed blandt en gruppe af mennesker, som kan have svært ved at finde fællesskaber selv. Samtidig kan deres evner, interesser og ressourcer tydeliggøres både for dem selv og omgivelserne, hvilket styrket selvværdet og motivationen for yderligere forandring.

Gennem det meningsfulde fællesskab kan borgeren også spejle sig i andre og opnå en accept af sine livsvilkår eller finde rollemodeller for udvikling. De kan også selv blive rollemodeller for andre brugere af værestedet og derigennem blive styrket i deres vej mod forandring. Samtidig kan fællesskaberne også støtte borgeren i at slippe et værested, idet der er skabt et uforpligtende fællesskab, som kan understøtte brugeren uden for værestedet.

3. Bæredygtig tilgang til borgerne

På værestederne mødes borgerne med en tro på, at de kan få det bedre og klare meget selv. Værestederne arbejder efter at give en indsats, der gør borgeren bedst muligt i stand til at leve et selvstændigt og værdigt liv. I værestedernes tilgang til borgerne er det derfor centralt at tage udgangspunkt i borgerens centrum. Værestedet skal have blik for borgerens ønsker og muligheder, når indsatser og aktiviteter tilrettelægges. Det kræver, at værestederne i et tæt samarbejde med borgerne identificerer ønsker og muligheder for fremtiden og understøtter, at dette kan opnås. Det kan være et ønske om at kunne indgå i bylivet, gå til en fritidsaktivitet eller indgå i større fællesskaber.

Når værestedet sammen med borgeren tager udgangspunkt i borgerens ønsker og muligheder, kan der skabes indsatser, som borgeren selv kan videreføre på sigt. Dermed skabes en bæredygtig tilgang til borgerens liv, hvor de aktiviteter, der understøttes af værestedet, kan videreføres af borgeren selv, når denne er klar til at slippe hjælpen fra værestedet. Det hjælper borgerne til at blive mere selvhjulpne og have større tillid til at kunne stå på egne ben. Borgeren hjælpes gennem støtten ud i livet og bliver langsomt sluppet af værestedet og andre tilbud i takt med, at borgeren kan stå på egne ben.

Samtidig skal værestederne også være gode til at identificere borgere, som i en periode eller varigt ikke evner at udvikle sig. Her handler den bæredygtige tilgang til borgerne om at give dem et trygt sted at gå hen at få støtte og vejledning, så de fastholder deres ressourcer og evner bedst muligt. Således vil borgerens tilstand og livsvilkår ikke forværres, men i videst muligt omfang fastholdes.

4. En del af den samlede hjælp

Mennesker, der har behov for hjælp fra værestederne i Kolding Kommune, kan modtage mange forskellige indsatser. De kan for eksempel have behov for bostøtte, praktisk hjælp, jobafklaring eller misbrugsbehandling. Derfor er det vigtigt at se værestederne er en del af samlet hjælp til borgerne.

Det stiller samtidig krav til, at værestederne har blik for samarbejde med andre tilbud, som borgeren er i kontakt med. Det kan være i kommunen, med virksomheder eller i civilsamfundet. Værestedet skal være opsøgende i forhold til at se sig selv som en del af indsatsen til borgeren, så værestedet supplerer med den rette hjælp med udgangspunkt i borgerens behov. Det skal også medvirke til, at der ikke sættes gang i lignende indsatser for en borger på værestedet og et andet sted. Her får værestedet en vigtig rolle i at supplere med meningssskabende aktiviteter, fællesskaber, rollemodeller mv.

Det stiller også krav til, at værestederne kender hinanden og samarbejder, så brugerne af værestederne hjælpes hen til de væresteder, der bedst understøtter deres behov. En borger kan starte med at komme på et værested, der ikke matcher behovene, eller borgeren kan udvikle sig og få flere eller færre kompetencer og udfordringer. Her er det vigtigt, at værestederne samarbejder om borgeren ved at tage udgangspunkt i borgerens centrum. Det kan være ved at hjælpe borgeren videre til det rette tilbud eller samarbejde om at indhente de rette kompetencer til de steder, hvor borgeren selv kommer.

Krav til aktørerne

Arbejdet med de forskellige elementer i strategien – den recoveryorienterede rehabiliterende tilgang, kerneopgaven og de fire pejlemærker – stiller krav til den måde, vi arbejder på værestederne. Disse krav går på tværs af væresteder og ledelsesniveauer. Strategien stiller bl.a. betingelser for samarbejdet på de enkelte væresteder såvel som til samarbejdet værestederne imellem. Samtidig fastsættes der vilkår for vores tilgang til den daglige opgaveløsning og vores interesse for at udvikle værestederne, så de er rustet til fremtiden. Kravene er en forudsætning for, at vi kan lykkes med at implementere strategien, så den får virkning i praksis.

Kompetent ledelse

Hvis vi på værestederne skal lykkes med kerneopgaven, er det nødvendigt at have klart definerede roller og ansvarsområder. Det kræver en kompetent ledelse, som kan sætte den faglige retning for et område og arbejde tæt sammen med medarbejdere og frivillige for at sikre, at alle arbejder efter sammen retning, værdier og mål.

Ledere på hvert værested skal sætte en klar faglig retning for arbejdet og evne at motivere medarbejdere. Det er med til at sikre trivsel blandt personalet og skabe en attraktiv arbejdsplads, hvor det er lettere at rekruttere og fastholde medarbejdere. Samtidig skal ledelsen være åben og lydhør over for nye ideer, udfordringer og barrierer, ligesom lederen skal formå at række hånden ud til relevante tilbud i kommunen, civilsamfund og andre aktører med henblik på at etablere samarbejdsrelationer.

En stærk faglig og strategisk retning fra ledelsen stiller også krav til, at medarbejderne arbejder i samme retning. Der er behov for, at alle parter på værestederne arbejder sammen med udgangspunkt i

strategien, så vi får et stærkt og samlet værestedsområde, der i fællesskab kan understøtte brugernes behov. Det er lederens opgave at understøtte dette fælles arbejde.

Tilgængelighed, kvalitet og faglighed

Værestederne indgår i det samlede beredskab til mennesker med handicap, psykiske sårbarheder og i socialt udsatte positioner. Det er centralt, at der i langt størstedelen af døgnets timer er et åbent tilbud, hvor borgere med et særligt socialt behov kan opsøge hjælp og tryghed. Værestedernes sikkerhedsnet skaber en tryghed for borgerne, og alene muligheden for at opsøge dem kan bidrage til forebyggelse af en forværret tilstand hos borgeren. Ud over værestederne tilbyder Kolding Kommune også overnatningsmuligheder på herberg til mennesker, der ikke har et sted at sove for natten, ligesom borgere med akutte psykiske udfordringer kan kontakte regionens psykiatriske akutmodtagelse eller kommunens socialpsykiatriske botilbud i alle døgnets timer. Derfor skal værestederne bidrage med tilbud i dag- og aften timer for at supplere de eksisterende tilbud.

Værestederne skal i videst muligt omfang være tilgængelige for brugerne, når de har behov for det dag og aften. Det betyder, at Kolding Kommune og private organisationer med væresteder i samarbejde skal identificere, hvornår forskellige målgrupper har størst behov for støtte fra værestederne, og at der skabes en sammenhæng mellem værestedernes åbningstider, så brugerne har mulighed for at søge hjælp på andre væresteder, hvis ét har lukket. Det kræver samtidig en tæt inddragelse af borgerne, så deres behov for værestedernes tilgængelighed er afspejlet i åbningstiderne.

Tilgængeligheden til værestederne skal dog også hænge sammen med kvaliteten på værestederne, som er koblet til det kommunale serviceniveau. Det er vigtigt, at kvalitet og tilgængelighed går hånd i hånd, så værestederne også kan levere en god støtte, vejledning og rådgivning til brugerne i deres åbningstider. Det kræver en god bemanning af værestederne i udvalgte tidsrum med spidsbelastning og blik for, hvornår en række væresteder kan åbnes af ressourcestærke frivillige eller brugerfrivillige ud fra et nøglebærerprincip. Her skal værestederne have fokus på, hvornår frivillige kan drive et sted med fokus på væren og fastholdelse i eksisterende vilkår, mens et fokus på læren og udvikling vil kræve en større bemanning med kvalificeret fagpersonale.

At løfte værestedsrådets kerneopgave kræve de rette faglige og sociale kompetencer. Værestederne skal være bevidste om at opbygge stærke faglige og sociale kompetencer, som kan understøtte borgerne i deres individuelle mål og drømme. Det kræver et blik for målgruppens behov samt at opsøge kompetenceudvikling og samarbejde. De faglige og sociale kompetencer skal sikres og styrkes hos både medarbejdere og frivillige.

Frivillighed og midler til test af nye tiltag

For at lykkes med stor tilgængelighed og høj kvalitet i støtte til borgerne, er der behov for et særskit fokus på frivillighed på alle væresteder. Frivillighed på værestederne falder i to grupper: ressourcestærke frivillige og brugerfrivillige. Ressourcestærke frivillige er kendetegnet ved at bidrage til værestedernes indsatser for at give af egne ressourcer enten fast eller aktivitetsbaseret. Det kan være gennem understøttelse af aktiviteter eller ved at indgå fast i vagtplanen for værestedet. Brugerfrivillige findes blandt de brugere, som har kapaciteten til at bidrage til værestedernes aktiviteter og åbningstider ved

eksempelvis selv at indgå i vagtlaget eller støtte andre brugere og samtidig få styrke og tro på egen formåen.

Arbejdet med og ledelse af frivillighed stiller særlige krav til værestederne. De skal aktivt rekruttere nye frivillige, og de skal samtidig lede udviklingen af frivillige, samarbejdet mellem frivillige og medarbejdere samt evne at motivere de frivillige for at sikre fastholdelse. Det kræver et særligt blik for frivillighed på alle væresteder.

På tværs af værestederne skal vi derfor også skabe en ny tilgang til kommunikation om værestederne, frivillighed på værestederne og mulighederne ved at bidrage til værestederne. Det kan være til borgere, samarbejdspartnere og private virksomheder, som kan have interesse i at bidrage til området. Samtidig skal vi turde nytænke området og prøve nye metoder af, så værestederne ikke bliver statiske og ude af trit med virkeligheden blandt brugerne. Derfor skal der igennem et tværgående samarbejde mellem kommune og private aktører sættes fokus på at afprøve nye løsninger og søge midler til af afklare, om indsatser og tilbud på området skal omlægges i fremtiden. Det er således vigtigt, at aktørerne har et aktivt og opbyggende fokus på at finde midler og afprøve nye løsninger.

Sammenhæng og samarbejde

Strategien har fokus på at styrke sammenhængen internt mellem værestederne og eksternt mellem værestederne og øvrige indsatser i kommunen. Fokuset skal medvirke til, at borgerne i videst muligt omfang oplever en samlet, koordineret indsats.

Det er derfor en central opgave for ledere og medarbejdere at opsøge samarbejdet på tværs af værestederne. Et tæt samarbejde mellem værestederne er afgørende for en sammenhængende hjælp til borgerne. Det medvirker til, at borgerne har et trygt sted at opsøge hjælp de fleste timer af døgnet, ligesom det bidrager til, at borgerne kan hjælpes videre til det værested, der bedst understøtter deres behov. Herudover kan samarbejdet også bidrage til, at ressourcerne på området udnyttes bedst muligt. En tæt dialog mellem væresteder kan skabe rum for at samtænke aktiviteter, tilbyde ensartede aktiviteter eller mad på forskellige tidspunkter, blive opmærksom på en udvikling i målgruppen eller i bybilledet.

Desuden er det også vigtigt at have blik for samarbejdet med kommunens øvrige tilbud, tilbud i civilsamfundet og hos andre samarbejdspartnere, som kan bidrage til den tværfaglige hjælp til borgeren. Det kan eksempelvis være at skabe en god overgang til civilsamfundet eller skabe et samarbejde om at rykke indsatser ind på værestederne, så de er tættere på borgerens daglige gang.

For at lykkes med samarbejdet er det vigtigt, at der opleves en ledelsesmæssig opbakning til at opsøge samarbejdet. Det skal være klart gennem aftaler, arbejdsgange, netværk mv., hvorledes samarbejdet skal foregå, og det skal samtidig også være muligt for medarbejderen at hjælpe borgeren i snitfladen mellem tilbud, så borgeren har oplevelsen af sammenhængende støtte.

Nysgerrige på udvikling og brugernes behov

En kontinuerlig udvikling af værestederne beror på en åben, ærlig og konstruktiv tilgang til området, hvor vi løbende er opmærksomme på at bringe nye ideer i spil og fjerne barrierer for borgeren og arbejdet. Medarbejdere og ledere skal hele tiden have fokus på at identificere ideer og barrierer og søge nye

konstruktive løsninger. Samtidig skal der også skabes rum til at italesætte identificerede ideer, barrierer og udfordringer, så det opleves som en konstruktiv hjælp til områdets udvikling både på kort og lang sigt

I udviklingsperspektivet skal der altid være et fokus på borgerens ønsker og behov. Derfor er det centralt at sikre brugerinddragelse på værestederne, så borgerne egne stemmer og ideer høres. Samtidig skal der være en faglig fundering af aktiviteter, indsatser mv. Det betyder, at brugerinddragelsen skal bidrage med nye ideer og tilpasninger, hvorefter en faglig kvalificering er nødvendig.

Styring og effekt

Med strategien for væresteder og tilknyttede tilbud sættes en fælles retning for, hvordan værestederne skal samarbejde såvel internt som eksternt med samarbejdspartnere. Strategien er et styringsværktøj for værestedslederne, som kan anvendes til at sætte retning for tilgang og praksis på et konkret værested.

Med strategien som styringsredskab sættes der også et naturligt fokus på, hvor de enkelte væresteder skal styres hen. Hvor strategien udgør ét aspekt af styringsgrundlaget, udgør kerneopgaven et andet. Kerneopgaven er sammen med strategien den ramme, der sættes for medarbejdernes arbejde med borgerne.

Samtidig er det også målsætningen, at værestederne bliver målt på, hvilken effekt de skaber for borgerne i forhold til deres kerneopgave. Ligeledes er der et ønske om at være på forkant med udviklingen, hvorfor der er behov for at følge udvikling og behov på området løbende. Derfor ønskes et fokus på data og styring af området, så der arbejdes med at styrke effekten for borgerne og sikre, at midlerne på området anvendes bedst muligt.

Data og styring

Værestederne er uvisiterede tilbud, hvor borgerne kan komme anonymt uden at blive registrerede. Det uvisiterede aspekt er vigtigt for brugerne og fordrer tryghed på stederne. Det betyder, at borgerne kan komme på værestederne og møde personer, som vil understøtte dem, frem for et system med fokuserede indsatser målrettet en udvikling af borgerne. Det bevirker således, at borgeren kan anvende værestedet som et fristed uden at være tvunget til at fokusere på udvikling.

Den uvisiterede status bevirker også, at mulighederne for indsamling af data og brug af mål for værestederne er meget begrænsede på individniveau. Der skal dog arbejdes med en model for dataindsamling, som rammer bredere på værestedsniveau. Der skal på tværs af væresteder være enighed om at arbejde ensartet med området for at sikre et retvisende og sammenligneligt billede af tilbuddene. Dette skal bidrage til at kvalificere kvaliteten på værestederne, besøg, struktur mv. og danne grundlaget for udviklingen af området ud fra Borgerens Centrum. På den måde kan data understøtte en anvendelse af midler, hvor de er til størst gavn for borgerne, og det kan bidrage til at sikre, at der samarbejdes mellem og med værestederne for at skabe de bedste indsatser for målgruppen på hvert værested. Modellen for dataindsamling skal udvikles med inspiration fra andre væresteder eller kommuner.

Implementering af strategien for væresteder og tilknyttede tilbud

Som led i den videre implementering og understøttelse af strategien arbejdes der i flere spor. Der sættes fokus på at skabe en struktur for værestederne, hvor Kolding Kommune har væresteder, der efterlever strategien og brugernes behov og samtidig kan driftes inden for den afsatte økonomiske ramme. Herudover arbejdes med konkrete initiativer, som skal styrke hvert væresteds arbejder med målgruppen og understøtte et godt samarbejde på tværs af værestederne. Sluttelig arbejdes der med en proces for opfølgning og evaluering af strategien, strukturen og initiativernes effekt.

Struktur for væresteder

Værestederne skal organiseres på en måde, så flest mennesker i socialt udsatte positioner får støtte via meningsfulde fællesskaber. Derfor skal der skabes væresteder, der dækker målgruppen bredt, hvor alle i social udsatte positioner føler sig trygge og velkomne, hvor flest muligt får den rette hjælp på den rette tid.

Det kræver, at vi skaber en struktur for værestederne, hvor der er væresteder til alle relevante målgrupper, og hvor de midler, der er afsat til område, anvendes bedst muligt.

(her tilføjes tekst om den nye struktur)

Initiativer til understøttelse af strategien

For at sikre en udvikling af værestederne i den ønskede retning, skal der udarbejdes et initiativkatalog. Initiativkataloget skal beskrive en række anbefalinger til initiativer, som skal bidrage til at forankre strategien og skabe den ønskede udvikling i praksis. Der skal både identificeres initiativer, som er borgerrettede, og som sigter mod at styrke organisationen samarbejde omkring borgerne. Med initiativkataloget er det også målet at sætte et politisk og strategisk fokus på initiativer og åbne op for en dialog om, hvordan initiativet bedst styrkes på tværs.

Initiativkataloget skal følges op af en handleplan, som tager højde for hurtige effekt, modenheden blandt værestederne og ressourcetrækket på tværs af væresteder. Såfremt der er væsentligt udgifter forbundet med et initiativ, skal der træffes beslutning om implementering i det relevante fagudvalg. Der kan således være initiativer, som ikke kan gennemføres i praksis grundet økonomi, organisatoriske udfordringer mv.

Initiativkataloget forventes udarbejdet i andet halvår af 2024.

Opfølgning og evaluering

Med strategien, den nye struktur og initiativkataloget er det ønsket at starte en fælles udvikling for værestederne. Strategien skal bidrage til at styrke arbejde med kerneopgaven og samarbejdet på tværs af væresteder. Strategien, strukturen og initiativerne ses som dynamiske værktøjer, som skal tilpasses efter effekt og behov på værestedsområdet og for brugerne.

For at lykkes med dette er det vigtigt at evaluere effekterne af strategi, struktur og initiativer. Derfor er der lavet en baselinemåling af brugernes oplevelse af værestederne i 2024. Denne måling vil blive gentaget i 2026 med henblik på en evaluering af effekten af arbejdet.

Samtidig skal det også for hvert initiativ i initiativkataloget vurderes, hvorvidt der skal foretages kvantificerbare målinger og/eller kvalitative evalueringer af initiativernes effekt. Det vil indgå som en del af standardskabelonen for igangsættelse af initiativer, at der skal tages stilling til, hvorledes initiativets effekt skal opgøres.